

Raport
Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji
Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych i Doprowadzonych do
Wytrzeźwienia przy Komisariacie Policji w Miastku
(wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 28 maja 2013 r., do Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komisariatu Policji w Miastku (dalej: PdOZ, Pomieszczenie lub Izba), udali się pracownicy Biura Pełnomocnika Terenowego Rzecznika Praw Obywatelskich w Gdańsku (*dane usunięto*), w ramach działań „Krajowego Mechanizmu Prewencji” (dalej: KMP lub Mechanizm).

Celem wizytacji zapobiegawczej przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

– wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania Izby przedstawionej przez Komendanta Komisariatu Policji w Miastku oraz innych pracowników pełniących dyżur w Komisariacie;

– oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;

– zapoznaniu się z następującą dokumentacją PdOZ: Regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, Książką wizyt lekarskich, Książką przebiegu służby, Książką ewidencji osób zatrzymanych, losowo wybranymi protokołami zatrzymań, świadectwem wzorcowania alkometru.

Przedstawiciele KMP poinformowali Komendanta Komisariatu Policji w Miastku, o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień. Podczas wizytacji sporządzono dokumentację fotograficzną oraz nagrano podsumowanie.

Ponadto po zakończeniu wizytacji analizie poddano: protokół kontroli sanitarnej przeprowadzonej 10 sierpnia 2012 r., przez Państwową Inspekcję Sanitarną MSW, zestawienie liczbowe osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w PdOZ za okres od stycznia do kwietnia 2013 r., protokół kontroli przeprowadzonej przez SSO w Słupsku, 28 października 2011 r.

2. Legalność zatrzymania

Pomieszczenie przeznaczone jest dla osób dorosłych zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, osadzone są w niej również, na polecenie sądu rodzinnego, osoby nieletnie oraz młodociane zazwyczaj w celu doprowadzenia do sądu. Pojemność pomieszczenia wynosi 7 miejsc, w dniu wizytacji przebywały w nim 2 osoby, oczekujące na doprowadzenie do sądu.

W pierwszym kwartale 2013 r., w Pomieszczeniu przebywały 54 osoby, w tym 34 zatrzymanych (14 w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, 14 na polecenie sądu lub prokuratora oraz 6 zatrzymanych prewencyjnie) oraz 20 osób do wytrzeźwienia (18 mężczyzn i 2 kobiety). Z informacji przekazanych przez funkcjonariuszy Policji wynikało, że w Izbie nie zdarzyły się przypadki zatrzymania cudzoziemców. Analiza losowo wybranych protokołów zatrzymania nie wykazała nieprawidłowości dotyczących informowania o przyczynie zatrzymania i czasu jego

trwania. Z protokołu kontroli przeprowadzonej przez SSO w Słupsku także wynika, że nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości w zakresie podstawy faktycznej i prawnej zatrzymania oraz dokonywania pouczeń o podstawie i przyczynie zatrzymania. Sędzia nie stwierdził także uchybień w zakresie ustawowego czasu zatrzymania.

Opłata za pobyt w celu wytrzeźwienia obecnie nie może być pobierana. Z informacji przekazanych wizytującym przez funkcjonariuszy Policji wynika, że brak w okolicy izby wytrzeźwień lub oddziału szpitalnego dla osób nietrzeźwych stanowi duże utrudnienie w funkcjonowaniu PdOZ

3. Warunki bytowe

Pomieszczenie znajduje się na parterze budynku Komisariatu Policji w Miastku. Wstępne czynności z osobą zatrzymaną wykonywane są w pokoju dla obsługi pomieszczenia (pokój profosa). Tam też znajduje się szafa metalowa, w której, w osobnych pudełkach, przechowywany jest depozyt wartościowy zatrzymanych. Pozostały depozyt przechowywany jest w osobnych szafkach, oznaczonych numerem pokoju oraz nazwiskiem zatrzymanego.

W Pomieszczeniu znajdują się trzy pokoje dla zatrzymanych – 2 dwuosobowe i 1 trzyosobowy - wyposażone są w drewniane podesty do spania oraz taborety i podesty do siedzenia, a także stoły, trwale przymocowane do podłogi oraz instalację przyzywową. Ściany pokoi pomalowane są żółtą farbą zmywalną, do wysokości około 1,6 m., wyżej białą farbą emulsyjną, podłogi wyłożone są zmywalnym linoleum. We wszystkich pomieszczeniach Izby w 2012 r., wymieniono okna na plastikowe. Punkty świetlne i grzejniki w pokojach dla zatrzymanych zabezpieczone są siatką stalową, drzwi do pokoi mają wzmocnioną konstrukcję, prostokątne wizjery znajdują się w ścianach pokoi, obok drzwi, tam też znajdują się półki do stawiania posiłków dla zatrzymanych.

Pokój lekarski wyposażony jest w umywalkę, pojemnik na odpady medyczne, kozetkę, biurko, krzesła, szafkę szklaną na materiały opatrunkowe. Ściany pokoju pomalowane są farbą zmywalną, nad umywalką znajdują się kafelki, na podłodze – linoleum.

Pomieszczenie do przygotowywania posiłków wyposażone jest w meble kuchenne, w których przechowywane są sztućce i kubki jednorazowe, lodówkę, zlewozmywak, kuchenkę elektryczną i czajnik. W pomieszczeniu do wydawania posiłków znajduje się zlewozmywak. Z informacji przekazanych wizytującym wynika, że pomieszczenie to nie jest obecnie wykorzystywane, ponieważ posiłki dostarczane są zatrzymanym z zewnątrz. Przywożone są przez policjantów w jednorazowych pojemnikach zapobiegających wystygnięciu posiłku i wydawane zatrzymanym przez osobę pełniącą służbę w PdOZ. Woda i herbata podawana jest zatrzymanym na każde żądanie, w jednorazowych kubkach. Ściany obu tych pomieszczeń pomalowane są farbą zmywalną, nad zlewozmywakami znajdują się kafelki, podłogi wyłożone są terakotą.

Węzeł sanitarny składa się z pomieszczenia wyłożonego glazurą do wysokości około 1,6 m (ściany) oraz terakotą (podłoga). Wyposażony jest w osłoniętą miskę ustępową oraz umywalkę. Natrysk znajduje się na tej samej ścianie co wyposażone w szybę drzwi do pomieszczenia, wydzielony jest przegrodą o wysokości około 1 m nad ziemią i przesłoną drewnianą, znajdująca się na tej samej wysokości. Z informacji przekazanych wizytującym wynika, że wysokość tej osłony nie stanowi przeszkody w zachowaniu intymności, dla zatrzymanych kobiet korzystających z kąpeli. W ocenie przedstawicieli KMP, zasadne było by jednak podwyższenie przesłony prysznicowej, tak aby możliwe było zachowanie intymności podczas kąpieli przez zatrzymanych obu płci.

W magazynie przechowywana jest, w osobnej szafie, czysta pościel (jednorazowa), koce, poduszki, kaftan bezpieczeństwa, odzież i obuwie zastępcze dla zatrzymanych, tam też znajdują się pojemniki na odzież osób chorych zakaźnie.

Z informacji przekazanych wizytującym wynika, że po kontroli sędziego penitencjarnego, odmalowano ściany pokoi dla zatrzymanych. Jednocześnie planowany jest remont PdOZ, niemniej jednak jego termin nie został jeszcze skonkretyzowany.

Z protokołu kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSW z 10 sierpnia 2012 r., wynika, że w zakresie funkcjonowania PdOZ, nie stwierdzono uchybień.

4. Traktowanie przez personel jednostki

W Pomieszczeniu pełni służbę jeden spośród 20 funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Miastku, przeszkolonych do pracy w PdOZ, wyznaczony według grafiku. Z informacji przekazanych wizytującym wynika, że do pracy w Izbie przeszkolonych jest łącznie około 20 funkcjonariuszy, wszyscy oni mają także aktualne książeczki SANEPIDU.

Wszyscy funkcjonariusze Policji przeszkoleni są w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej oraz raz w roku mają szkolenie, organizowane przez Komendę Wojewódzką Policji w Gdańsku, z taktyk i technik interwencji. W tym zakresie podkreślenia wymaga dobra współpraca Komisariatu z innymi instytucjami: funkcjonariusze Policji biorą udział w szkoleniach organizowanych przez MOPS w Miastku, czy Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, dotyczących postępowania z ofiarami przemocy domowej czy tematyki alkoholizmu. W ocenie przedstawicieli KMP zasadne by było poszerzenie oferty szkoleniowej dla funkcjonariuszy pełniących służbę w PdOZ także o zagadnienia dotyczące radzenia sobie ze stresem, czy sposobów odreagowywania sytuacji trudnych. Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom dot. szkoleń funkcjonariuszy służb porządku publicznego wskazują, że *nie ma lepszej gwarancji przeciwko złemu traktowaniu osoby pozbawionej wolności niż dobrze wyszkolony funkcjonariusz Policji czy Służby Więziennej.* (Drugie Sprawozdanie Ogólne [CPT/Inf (92) 3]).

Przeszukanie osób zatrzymanych odbywa się w pokoju lekarskim. Z informacji przekazanych wizytującym wynika, że przeszukania dokonywane są zawsze przez osobę tej samej płci, co zatrzymany. W sytuacji zatrzymania kobiety, gdy żadna kobieta nie pełni akurat służby w Komisariacie, jest ona wzywana telefonicznie, w celu dokonania tej czynności. Podkreślić trzeba, iż *zróżnicowanie personelu pod względem płci to kolejne zabezpieczenie przed złym traktowaniem w miejscach pozbawienia wolności. Obecność personelu zarówno płci męskiej, jak i żeńskiej może mieć korzystny wpływ tak w sensie etosu opiekuńczego, jak i w sprzyjaniu poczuciu normalności w miejscu pozbawienia wolności. Zróżnicowanie personelu pod względem płci pozwala także na właściwe rozłokowanie personelu przy wykonywaniu zadań drażliwych, takich jak przeszukania. W tym względzie Komitet pragnie*

podkreślić, że osoby pozbawione wolności – niezależnie od wieku – powinny być przeszukiwane jedynie przez personel tej samej płci, a ponadto każde przeszukiwanie, które wymaga rozebrania się osoby przeszukiwanej, powinno być wykonywane poza zasięgiem wzroku personelu dozoru płci przeciwnej; (Fragment Dziewiątego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (99) 12]).

Jeden z pokoi dla zatrzymanych jest monitorowany (*dane usunięto*). Kontrola zachowania zatrzymanych dokonywana jest co pół godziny, przez wizjer, przez funkcjonariusza pełniącego służbę w PdOZ, fakt ten, wraz z opisem zachowania osoby kontrolowanej, jest czytelnie odnotowywany w książce przebiegu służby. W ocenie przedstawicieli KMP praktyka taka jest prawidłowa i zalecana. Zarówno częstotliwość kontroli, jak i zawieranie szczegółowych opisów, dotyczących zachowania poszczególnych zatrzymanych, pozwalają na zapobieganie wielu zagrożeniom i przyczyniają się do zwiększenia bezpieczeństwa osobistego osadzonych.

W 2013 r. nie odnotowano skarg osób zatrzymanych związanych z umieszczeniem w Izbie, nie było również przypadków stosowania w PdOZ środków przymusu bezpośredniego, nie odnotowano wydarzeń nadzwyczajnych, samouszkodzeń ani innych aktów agresji ze strony zatrzymanych. Z informacji przekazanych wizytującym wynika również, że w analizowanym okresie nie zostało wszczęte żadne postępowanie dyscyplinarne ani sądowe przeciwko funkcjonariuszom Policji w związku ze służbą w Izbie.

W dniu wizytacji w Izbie przebywały 2 osoby zatrzymane, obie w celu doprowadzenia do sądu. Z rozmów z tymi osobami wynikało, że są bardzo zadowolone ze sposobu traktowania przez funkcjonariuszkę pełniącą służbę w Izbie, nie wnosiły uwag co do możliwości otrzymania napojów czy umożliwienia korzystania z wyrobów tytoniowych w wyznaczonym miejscu w łazience. Pojedyncze uwagi dotyczyły jedynie oceny temperatury panującej w pokojach, jedna z zatrzymanych osób wskazała, że jest chłodno, a druga, że panuje zaduch.

5. Prawo do informacji

Dokumentem przeznaczonym do udostępniania osobom zatrzymanym i doprowadzonym w celu wytrzeźwienia jest *Regulamin pobytu osób w*

pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (dalej: Regulamin) stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 4 czerwca 2012 r., w sprawie *pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb* (Dz. U z 2012 r., poz.638; dalej: Rozporządzenie).

Zatrzymani zapoznają się z nim w pokoju profosa, po zapoznaniu się podpisują kartę zapoznania się z regulaminem. Osoby doprowadzone w celu wytrzeźwienia - jak wynika z analizy wybranych protokołów zatrzymania - są zapoznawane z Regulaminem w momencie, w którym ich stan na to pozwala. Analiza losowo wybranych protokołów zatrzymania wykazała jednak, że w kilku przypadkach, w karcie zapoznania z regulaminem, obok podpisu zatrzymanego nie odnotowano godziny zapoznania się z tym dokumentem.

Regulamin znajduje się także w każdym pokoju, w foliowej koszulce, tak, że zatrzymany może zapoznać się z nim ponownie w warunkach wolnych od pośpiechu.

Jeden z pokoi jest monitorowany, w żaden jednak sposób nie jest odnotowywany fakt poinformowania o tym osoby umieszczanej w tym pokoju. Z informacji przekazanych wizytującym przez pracowników Izby wynika, że zatrzymany jest o tym informowany przed umieszczeniem w pokoju, a ponadto, ma możliwość zaobserwowania tego, ponieważ kamera znajduje się w widocznym miejscu. Ponieważ Regulamin w § 1 pkt 2 stanowi, że „osobę przyjmowaną do pomieszczenia niezwłocznie informuje się o wyposażeniu pomieszczenia w urządzenia monitorujące, w tym służące również do obserwowania i rejestrowania obrazu - w przypadku ich zainstalowania.”, przedstawiciele KMP zalecają zapewnienie potwierdzenia poinformowania zatrzymanego o stosowanym monitoringu, w taki sposób, aby było możliwe sprawdzenie tej okoliczności. Może to nastąpić na przykład przez dodanie do karty zapoznania z regulaminem podpunktu informującego o stosowaniu w Izbie monitoringu, poprzez wywieszenie informacji na drzwiach monitorowanego pokoju, lub też w inny sposób.

W pokojach dla osób zatrzymanych nie było umieszczonego wykazu instytucji stojących na straży praw człowieka, którego umieszczenie przewiduje § 16 ust.2 Rozporządzenia. Przedstawiciele KMP, zalecają, aby w wykazie tym, oprócz wskazanych instytucji, umieszczać także informacje o sądzie, do którego zatrzymany ma prawo złożenia zażalenia na zatrzymanie.

O fakcie zatrzymania, osoby najbliższe zatrzymanego informowane są przez funkcjonariuszy Policji. W Izbie nie ma możliwości poinformowania osoby najbliższej telefonicznie o zatrzymaniu, przez samego zatrzymanego. Jednakże, zgodnie ze „Zbiorem zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia - Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.” *„Niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana” (Zasada 16.1).* W związku z powyższym, w ocenie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji, w pierwszej kolejności należałoby więc rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach szczególnych prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji.

W sytuacji, w której zatrzymany żąda kontaktu z adwokatem, gdy wskaże konkretnego pełnomocnika, funkcjonariusze Policji kontaktują się z nim i powiadamiają o żądaniu. Izba nie udostępnia zatrzymanym wykazu adwokatów mających kancelarię w Miastku. Funkcjonariusze Policji poinformowali wizytujących, że nigdy nie spotkali się z taką prośbą, ze strony osoby zatrzymanej. Przedstawiciele KMP zalecają utworzenie takiej listy.

W PdOZ zatrzymanym udostępnia się prasę, co należy ocenić pozytywnie.

6. Prawo do ochrony zdrowia

Badaniom lekarskim zatrzymani poddawani są co do zasady w szpitalu w Miastku. W nagłych wypadkach wzywane jest pogotowie ratunkowe. Badanie odbywa się w pokoju lekarskim. Zaświadczenie lekarskie o możliwości przebywania zatrzymanego w PdOZ, dołączane jest do protokołu zatrzymania. Książka wizyt lekarskich jest prowadzona czytelnie, jest w niej odnotowywana zarówno data i godzina badania, jak również jego zakres i ewentualne zalecenia.

Badaniu alkometem osoby doprowadzone w celu wytrzeźwienia, poddawane są w pomieszczeniu dyżurnego, świadectwo wzorcowania alkometu stacjonarnego ważne jest do dnia 5 sierpnia 2013 roku, alkometu przenośnego natomiast, do 16 października 2013 r. Z informacji przekazanych wizytującym przez funkcjonariuszy Policji wynika, że dużą niedogodność stanowi dla nich długi okres oczekiwania na legalizację stacjonarnego alkometu, podawali, że okres ten może wynosić nawet dwa miesiące.

7. Rekomendacje

Na podstawie art. 19 *Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

Komendantowi Komisariatu Policji w Miastku:

- odnotowywanie w karcie zapoznania z regulaminem, w każdym przypadku, godziny zapoznania się z tym dokumentem przez osobę zatrzymaną lub doprowadzoną;
- potwierdzanie poinformowania zatrzymanego o stosowanym monitoringu, w taki sposób, aby było możliwe sprawdzenie tej okoliczności;
- umieszczenie w pokojach dla zatrzymanych wykazu instytucji stojących na straży praw człowieka, zgodnie z § 16 ust.2 Rozporządzenia oraz informacji o sędzie, do którego zatrzymany ma prawo złożenia zażalenia;
- podwyższenie przesłony prysznicowej, tak aby możliwe było zachowanie intymności podczas kąpieli przez zatrzymanych obu płci;

- rozważenie możliwości samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej o fakcie zatrzymania.;
- przygotowanie wykazu adwokatów wykonujących praktykę w Miastku, celem udostępniania jej na życzenie osób zatrzymanych.

Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Gdańsku

- zwiększenie zakresu i ilości szkoleń dla funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ;
- zapewnienie funduszy niezbędnych do realizacji zaleceń, które tego wymagają.